

KONFEDERACYJA (101) *sb f*

c- (69), k- (31); -fe- (62), -fae- (18), -foe- (11), -fę- (8); -de- (96), -dę- (1); -ci- (40), -ti- (23), -cy- (21), -cii- (6), -ty- (3).

o oraz oba e jasne; -ra- (55), -rã- (9); -rã- *StryjWjaz, CzechEp*; -ra-:-rã- *PowodPr* (34 : 7); końcowe a pochylone.

sg *N* konfederacyjã (34). ◇ *G* konfederacyjéj (21); -éj (2), -(e)j (19). ◇ *D* konfederacyjéj (4); -éj (1), -(e)j (3). ◇ *A* konfederacyją (9). ◇ *I* konfederacyją (9). ◇ *L* konfederacyjéj (12), [konfederacyi [zapis: -ij]]; -éj (1), -(e)j (11). ◇ *pl N* konfederacyj(e) (3) [w tym: -ę (1), -ae (1)]. ◇ *G* konfederacyj (2) [zapis: -yi]. ◇ *D* konfederacyjãm (1). ◇ *A* konfederacyj(e) (3). ◇ *I* konfederacyjami (2); -ami (1), -(a)mi (1). ◇ *skrót* (1).

Sł stp brak, Cn s.v. spiknienie, Linde XVI(XVIII) i XVIII w.

Związek utworzony na pewien okres przez przedstawicieli jednego stanu (rzadziej wielu stanów) dla osiągnięcia własnych celów; w okresie bezkrólestwa forma władzy państwowej (konfederacja kapturowa, sejm konwokacyjny); też uchwały konfederacji; tu najczęściej o konfederacjach tworzonych w związku z reformacją i kontrreformacją; *coitio, coniuratio, consensio, conspiratio, conspiratus Cn* [confoederatio – zjednanie, zwołanie *BartBydg*; sprzymierzenie; spiknienie, liga – confoederatio *Cn*] (101) : *Diar* 48; *Pátrzay ná czas kiedy [...] ty Konfederácye przodkowie náłzy ípifowáli w Korczynie OrzRozm F4v*; *Pánowie íwar záczęli iáko zácy w ízkole/ O Confederácią wprzod Ewányelicy/ S Kliéżą/ y s Kátholiki/ káždy rozno krzyczy. StryjWjaz C2v; PaprUp I4v*; *aGreckie beneficia Grekom, iáko to Confaederatia szerzey obmawia ActReg 16*; *Postęпки y executia tey confaederatiey Gdzieby się kto taki znalazł ktoryby przeciwko tey confaederatiey tam in to to qua^m in parte wystąpił [...] Tedy wmiesciech KJM Vrząd Starosci [...] powinien takie⁸⁰ gwałtu bronic ActReg 17, 16 [5 r.], 17, 18 [4 r.], 19, 20 [4 r.], 21 [3 r.], 94*; *Przećiwko tym wízyftkim Confederáciám, záwíże proteftácię bywały niemáé ná Séymiech. SarnStat 115, 14, 106, 108, 114, 117 marg (11)*; *Z Nowangelikámi zásię cóż przyidzie vczynić? Táкке ich teź razem zgoła zbyć/ rzecz íełt niepodobna: przyznáć teź błád ich/ y konfederácią vtwierdzić/ rzecz íełt nieprzyłtoyna PowodPr 37, 26, 37, 39 [4 r.], 41 [2 r.], 42 [3 r.] (33)*; *Práwá tu íobie knowáć ná Seymách chcą/ ktore Konfederácią zowią/ ktoremiby po máłu z krolełtwá wiáre wízytkę Chrześcijáńlka wycífnęli SkarKazSej 681b, 701a [4 r.]*.

konfederacyja przeciw komu, przeciw czemu (3): WujJud A3, 16v; *A tego Bogá chwałęc y miłuiąc przodkowie náłzy [...] zołtáwili nam dawną Confederácią przeciw íektam PowodPr 43*.

konfederacyją czyja [w tym: G sb i pron (6), ai poss (1)](7): Skąd y one Káptury y Przywileie/ y Confoederácię ítárlzych náłzych przeciw Kácerzom vrołły. WujJud 16v; ActReg 20; WujNT 44; PowodPr 39 marg, 43; SkarKazSej 681b marg, 701a.

W połączeniu z nazwą miejscową lub przymiotnikiem od nazwy miejscowej [ai (6), G sb (1), w + L sb (1); konfederacyja + określenie (6), określenie + konfederacyją (1), określenie + konfederacyją + określenie (1)] (8): ActReg 20 [2 r.], 48 [2 r.]; SarnStat 5 marg, 115 marg, 629; ítára święta oycow náłzych Konfederácia Korczyńlka zátłumiona íełt SkarKazSej 701a.

W połączeniach szeregowych (2): WujJud 16v; Confederácie/ Compolicie/ Trybunały/ wízytko to były dołki/ Duchowieńłtwo wygládzić. PowodPr 26.

W przeciwstawieniu: »konfederacja ... coniuratio« (1): Z tych przyczyn/ niebyłaby to Konfederacja/ ale iako Bog zowie *Coniuratio*, zbuntowanie przeciw iemu łamemu *PowodPr* 42.

W charakterystycznych połączeniach: konfederacją bezbożna (niezbożna) (2), dawna (3), fundamentalna, heretycka, (nie)bezpieczna (3), niepotrzebna (3), (nie)przystojna (3), niesprawiedliwa (3), nowa (2), odnowiona, osobliwa, pobożna, poprzysiężona, przednia, stara (3), święta, ważna (2); egzekucja konfederacyjnej, gwałtownik, konfirmacja, niebezpieczeństwo, niesprawiedliwość, piorun, postępek, sprośność, utwierdzenie (2), wzruszenie; konfederacyjnej dochować, zakazać; przeciwko konfederacyjnej wystąpić; konfederacją hamować, poprzysiąc (poprzysiągać) (2), spisować, targać, utwierdzać (utwierdzić) (3); warować konfederacją (I) (2); stać przy konfederacyjnej.

Wyrażenia: »koronna konfederacja« (1): iż on Krolá [...] do tego námawia/ áby złamawfzy przysięgę fwa/ y nie pámiętáiąc ná koronná *confoederacyą*, niewinne/ y wedle Bogá połufzne poddáne fwe zábijał *NiemObr* 20.

»proces konfederacyjnej« (2): *Ultrafacultatem* zlecenia *Wyslickiego* nowe rzeczy do *Procesu Confederaty* nienależące wniesli *ActReg* 18, 4.

Szeregi: »dekret abo konfederacja« (1): ktorzy iákożkolwiek fprzyiáią ábo przyzwaláią *Haeretykom* z ftrony religiey/ lub podpifowaním fię ná ich dekrety ábo *confoederácyę* *WujNT* 44.

»konfederacja i kaptur« [szyk 1 : 1] (2): *WujJud* A3; oná [*Korona*] *Huflá* przed ftem kiládźiesiąt lat fwemi káptury y *Konfederácyami*/ y iego przekłęte kácerftwo odpłofzyłá. *SkarKazSej* 665b. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*].

»(jako) kompozycja i (a, tak i) konfederacja« (3): *Duchownych fkrzynki Compolicia* á kościelne *Konfederácia* ták wyprzátneły/ żeby dla rownego pomiárkowania trzebá ielzczę ná tę ftronę przyłóżyć *PowodPr* 83, 46 [2 r.]. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*].

»konfederacja i postanowienie« (1): *A* nie może ieden ná drugiego kápturá dla różney wiáry wewłóżyć. Ani tey ftarádawna *inter difsidentes in religione* *confederacyey* y poftánowienia [...] tárgać *CzechEp* 13.

[*Przen: Społeczność, określona zbiorowość ludzka:* Wfpomina tełz pímo *Melchifedecha* *Krola*/ [...] ktory miełzkał w mieście ktore pierwzy zwano *Salem*/ [...] miałto ktore beł wobrićiu gdzie *Abraham* y *Confederacy* iego miełzkali/ y ktore od *Kraiu Sodomskiego* okołó mil fzesć beł/ tak iłz fię to znaczy/ że tełz wtey *Confederacij* ten *Melchifedech* zamkniony beł. *GliczApel* A2.]

Synonimy: kaptur, sqd.